

29023

Voorzienings- en leveringszekerheid energie

Nr. 528

Groene Groei

Brief van de minister van Klimaat en

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 december 2024

Met deze brief informeert het kabinet de Kamer over een uitgave die in de tweede suppletoire begroting van het ministerie van Klimaat en Groene Groei is verwerkt, maar naar verwachting tot besteding zal komen voorafgaand aan autorisatie van deze suppletoire begroting door het parlement. Dit is in de ogen van het kabinet onvermijdelijk. Het heeft betrekking op een schikking die de Autoriteit Consument en Markt (ACM) en de netbeheerders hebben getroffen om een rechtszaak te voorkomen. Het gaat om een eenmalige uitgave.

In het Klimaatakkoord van 2019 zijn afspraken gemaakt over een duurzame transformatie van de gebouwde omgeving, waarbij woningen “van het gas af gaan” en overgaan op andere, duurzame energiebronnen. Wanneer een gebouw aardgasvrij is gemaakt, is het vanwege de veiligheid nodig dat de gasaansluiting wordt verwijderd.¹ Dit is de uitkomst van het onderzoek dat naar aanleiding van de motie van het lid Yesilgöz-Zegerius c.s.² is uitgevoerd naar veilige opties voor het langdurig buiten gebruik stellen van gasaansluitingen.

Het fysiek verwijderen van een gasaansluiting brengt kosten met zich mee. Op 12 maart 2019 heeft een ruime meerderheid van de Tweede Kamer de motie van het lid Van der Lee³ aangenomen om de kosten voor het verwijderen van de gasaansluiting in gelijke mate te verdelen over de huiseigenaar en de netbeheerder. Dit bleek uiteindelijk niet mogelijk, omdat het tot teveel onduidelijkheid leidde.⁴ De Kamer is hier op 18 november 2020 over geïnformeerd.⁵ Om de onduidelijkheid weg te nemen, heeft het kabinet toen bepaald dat er geen eenmalige verwijderkosten in rekening worden gebracht bij huiseigenaren voor het laten verwijderen van de gasaansluiting.

¹ Kamerstukken II vergaderjaar 2019/2020, 29 023, nr. 254.

² Kamerstukken II vergaderjaar 2018/2019, 35 000 XIII, nr. 70.

³ Kamerstukken II vergaderjaar 2018/2019, 32 813, nr. 290.

⁴ Aangangsel Handelingen II 2020/21, nr. 317.

⁵ Kamerstukken II vergaderjaar 2020/2021, 29 023, nr. 263.

Om dit te realiseren is ingegrepen op de verdeling van deze kosten via de nettarieven. Daartoe is in de regeling 'inzake tariefstructuren en voorwaarden gas' opgenomen dat de kosten voor het verwijderen van gasaansluitingen voortaan worden opgenomen in het tarief voor onderhoud en beheer van gasaansluitingen. Naar aanleiding van deze regeling heeft de ACM de tariefstructuur gewijzigd via een wijziging van de tarievenscode gas⁶ en hebben netbeheerders sinds 2 maart 2021 geen eenmalige kosten meer in rekening gebracht voor het verwijderen van gasaansluitingen.

Het Hof van Justitie van de Europese Unie deed op 2 september 2021 uitspraak in een zaak over de onafhankelijkheid van de Duitse energietoezichthouder, die ook gevolgen had voor de hierboven geschetste gang van zaken in Nederland. Deze uitspraak geldt met terugwerkende kracht. Volgens de uitspraak hadden regels omtrent nettarieven alleen door de energietoezichthouder, in Nederland de ACM, mogen worden vastgesteld. Naar aanleiding van een rechtszaak in Nederland oordeelde op 20 juni 2023 de hoogste rechter, het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb), dat de minister de ministeriële regeling niet zo had mogen treffen, de ACM de minister niet op deze manier had mogen volgen en het besluit zelfstandig had moeten motiveren. Het besluit van de ACM om de tariefstructuur te wijzigen werd vernietigd.⁷ Het gevolg was dat de verwijderkosten met terugwerkende kracht niet meer in het nettatarief voor beheer en onderhoud van gasaansluitingen mochten worden opgenomen. De netbeheerders konden de kosten ook niet met terugwerkende kracht via een eenmalig verwijderetarief in rekening brengen bij de (ex)klanten.

De netbeheerders hebben vervolgens de ACM aansprakelijk gesteld voor de geleden schade. Met de vernietiging van het besluit van de ACM door het CBb, de rechter in hoogste instantie, staat de onrechtmatigheid van het besluit vast. De netbeheerders en ACM zijn tot een schikking gekomen om een langdurige rechtszaak over het oorzakelijk verband tussen het besluit en de omvang van de schade te voorkomen. De schikking is getroffen voor € 89.044.741. Dit is een eenmalige uitgave van de ACM aan de netbeheerders. Het kabinet voorziet in de benodigde middelen aangezien de ACM zelf onvoldoende middelen heeft om deze kosten te dragen en omdat de schade samenhangt met een kabinetsbesluit om te sturen op de verdeling van de kosten. De schikking heeft betrekking op aanvragen in de periode tot 1 februari 2024.

⁶ <https://www.acm.nl/nl/publicaties/afnemer-krijgt-geen-kosten-meer-rekening-gebracht-bij-een-verzoek-om-zijn-gasaansluiting-te-verwijderen>

⁷ ECLI:NL:CBB:2023:297.

Per 1 februari 2024 is er een aangepaste werkwijze⁸ voor het verwijderen van gasaansluitingen waarbij de (voormalig) netgebruiker aangeeft geen gas meer te willen gebruiken en de netbeheerder er zorg voor draagt dat de gasaansluiting in het kader van de veiligheid wordt verwijderd. De kosten die netbeheerders daarbij maken, worden uit de transporttarieven betaald, net als alle andere kosten voor het beheer van het gasnet. Dit tarief wordt in rekening gebracht bij alle gebruikers van het gasnet. Wanneer iemand de gasaansluiting op een bepaalde datum wil laten verwijderen, dan kan daarvoor een verzoek ingediend worden bij de netbeheerder. Omdat de werkzaamheden dan op verzoek van de consument uitgevoerd worden, moet de aanvrager daar wel voor betalen.

De minister van Klimaat en Groene Groei,
S.T.M. Hermans

⁸ <https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-aangepaste-werkwijze-voor-veilig-verwijderen-van-gasaansluitingen>